

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R . 6

80. ÅRGANG
23. MARS

1 9 6 8

KIRKEN OG IKKE-VOLDS- PRINSIPPET I DAGENS SITUASJON

(Pater Drouzy, side 84–85)

LESERREAKSJON PÅ VIETNAM-LEDER

(side 88-89)

Ellers i dette nummer bl.a.:

DE NYE PROTESTANTER (side 83)

BONDEVIK I TSJEKKOSLOVAKIA (side 86)

Nytt fra bispedømmet i Syd-Norge: Pater Philip Caraman S. J. er fra høsten beskikket som dosent i kirkehistorie ved St. Edmund i England. — Pater K. Horvath S.J. er utnevnt til superior for den ungarske emigrantsjelesorg i de nordiske land. — Pastor Camille Pierre fungerer fra Hvitesøndag som kapellan i Tønsberg. — Professor Eugen Ruckstuhl fra Luzern i Sveits skal lede årets teologiske prestemøte på Hønefoss i dagene 26.—30. august. — Moder Coelestine i Tønsberg kan den 19. april feire sitt 50-års jubileum som ordenssøster. — Forsinkelser på Mariaholm gjør at åpningen nå beregnes til 1. november, fire måneder senere enn planlagt.

Biskop Gran har gitt følgende opplysninger om utkastet til regler for menighetsråd: «Mange, til dels meget utførlige, kommentarer er kommet inn til Legmannsrådets regelutkast for menighetsråd. Således er det kommet svar fra 11 prester, hvorav 9 sogneprester, fra begge søsterråd, fra 8 eksisterende lokale råd eller menighetsforeninger, samt fra 12 legfolk som kommenterte for egen regning. I alt 31 svar på ca. 43 maskinskrevne sider. Tidligere har Presterådet gitt en særinnstilling. Etter å ha hørt Presterådets mening om saken har jeg besluttet å utarbeide et sett foreløpige regler på basis av Legmannsrådets forslag, men med hensyntagen til de innsendte kommentarer. Til dette arbeid har jeg invitert formennene for Presterådet og Legmannsrådet til å være konsulenter.»

Paven har sendt kardinal Roy, formannen i kommisjonen for Rettferdighet og fred på en fem ukers rundreise i Latin-Amerika for å undersøke påstander om at Kirken har gått for langt i sitt arbeide for sociale reformer i denne del av ver-

den. Forholdet kirke—stat i Latin-Amerika har sjelden vært verre enn idag, skriver Catholic Herald i et stort oppslag på sin første side. «Den katolske kirke som engang var en solid støtte for høyreorienterte ledere og deres ideer om status quo, har i noen land overtatt etter kommunistene som den største trussel mot politisk stabilitet.»

Pave Paul er meget opptatt av Latin-Amerikas problemer. Han har de siste månedene stadig mottatt rapporter om katolske prester og ordenssøstre som støtter geriljabevegelser, om biskoper som direkte fordømmer myndighetene fra prekestolen og om at hele lag av den katolske befolkning støtter tanken om vepnet oppstand mot undertrykkelsen, sier bladet.

Kardinal Spellmans efterfølger i New York ble den 47 år gamle hjelpebiskop Terence James Cooke. Han er utnevnt til erkebiskop.

Sjefredaktøren i det kroatisk, katolske bladet Veritas, pater Ivon Cuk er dømt til ni måneders fengsel for «å ha utnyttet kirkepressen til nasjonalistiske formål», melder KNA. Grunnlaget for dommen over den kjente prest og journalist skal være at «Veritas» i desember ifjor offentliggjorde to leserbrev om kroatenes holdning under den annen verdenskrig samt gjenga et intervju om den katolske kirkes stilling i forskjellige kommuniststyrte land og om de troendes holdning i disse land til Vietnam-konflikten.

29 unge tyske katolikker deltar i gjenoppbygningsarbeidene etter jordskjelvulykkene på Sicilia. Syv av dem er unge kvinner.

Reformen av den romerske kurie trådte i kraft den 1. mars. Det er den første gjennomgripende reform av Kirkens sentraladministrasjon på 400 år.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stillemesse	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sognepreskontoret 20 72 44	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355	11.00	9.30
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlm. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: St. Paul kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
Vår Frue kirke, Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Tberesia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: St. Olavs kapell (1. og 3. søndag) O. Haraldssongst. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
St. Elisabeth hospital, Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteim kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehus, Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: Vor Frue kirke, Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 1447 (I. VII—31. VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

DE NYE „PROTESTANTER”

Den unge mannen i tysk felt-uniform fra siste krig, som ser så alvorlig frem for seg her nederst på siden, er *Willi Graf*. Han var en av de seks i «Den Hvite Rose», motstandsgruppen mot Hitler og alt hans vesen ved München-universitetet, som ble oppdaget, dømt og henrettet for akkurat 25 år siden. En ganske stillferdig gutt fra Saarbrücken som ut fra hva han hadde mottatt i sitt hjem, i Kirken, i studiet, i det katolske ungdomsarbeidet, i vennskapet med professor Kurt Huber og de andre unge i «Den Hvite Rose», simpelthen sa et nei som kostet ham livet.

Denne uredde protesten ble minnet adskillige steder, både i Tyskland og i de engang tysk-okkuperte landene. I Oslo, i Nobelstiftelsens sal, holdt *Anneliese Knoop-Graf* — Willi Grafs søster — et fint og klokt foredrag om hvem de var og hva de ville, disse seks. Det Norske Studentersamfundets formann, *Georg Apenes*, sa ved den anledning noe meget riktig: De unge i dag kjenner og forstår ikke av egen erfaring det onde som Willi Graf og hans venner sa nei til. Men de kan gjenkjenne og verdsette det som de sa ja til. Hvis de da gjør det.

Samtidig fant nemlig et lignende møte sted i München-universitetets aula, selve åstedet for «Den Hvite Rose»s protest. Det forløp ikke fullt så pent og pyntelig. I nærvær av universitetets professorer, 2000 studenter og noen av de henrettedes foreldre, brøt det løs et lurveleven fra galleriet, fra unge mennesker som var fast besluttet på å ødelegge høytideligheten. Dagbladet «Politiken» i København, som ikke så lett tar forargelse av «radikal» ungdom, er synlig rystet, og skriver skarpt om «Ho Chi Minhs og Ché Guevaras tyske skrålhalser» som ikke vikar tilbake for noe: «Det var en beskæmmende forestilling. Man var samlet for at mindes studenter, der satte livet på spil — og mistede det — for de frihedsidealene som tåberne på galleriet uden den ringeste personlige risiko nu lystigt trampede rundt på. De henrettede studenters (Hans og Sophie Scholls) 70-årige far prøvde at dæmpe ballademagerne. Han gikk til mikrofonen og sagde: — Jeg forstår så godt baggrunden for uroen blandt studenterne i disse dage. I mangt og meget holder jeg med jer. Men jeg beder jer inderligt om ikke at forstyrre denne time, da vi mindes mine børn og deres innsats for friheden. Jeg vil være Dem af hjertet taknemlig, hvis De vil forholde Dem stille ved denne lejlighed».

Det var en fåfengt henstilling, livet ble bare verre. Her mister en egentlig lysten til å lese mer — dette er for rått. Reporteren, «Politikens» erfarne korrespondent i Bonn *Henrik Ringsted*, mister forøvrig åpenbart lysten til også å skrive mer — han føyer bare til: «Der skete så det, jeg ellers afskyr, men i dette tilfælde kan billige. Studenterne på gulvet steg op på galleriet og smed deres rabulistiske kolleger ud. Det skete ikke blidt, men særdeles håndfast, og der var ikke andet å gøre».

En leser det avsnittet én gang til: Når «maoistene» har drevet en mann som *Henrik Ringsted dit*, går det unektelig ille til. Men det gjør det altså. Ikke skal en gjøre seg dummere enn en er: I protestmakernes raseri lå så meget. Dels harmen over et forsømt tysk universitetsliv i dag, som gjør dem livet surt. Dels følelsen av at disse unge døde fra krigens tid skulle tjene som et hykkelsk alibi

for mange av de eldre, som fløt ovenpå Tysklands grusomme Ragnarokk med adskillig profitt, og nå kan betale en blomsterkrans til dem som sa nei.

Men tilbake blir allikevel et rått og uhyggelig adferdsmønster. Og det er da poenget ved denne episode som norsk presse visst ikke engang har festet seg ved: Vold, larm og hyl overtar i skremmende grad det artikulerede samkvem mellom mennesker av forskjellig alder og syn. Nylig var det i Oslo at Norges mangeårige utenriksminister *Harvard Lange* under et foredrag i Det Norske Studentersamfund fikk en mottagelse som ikke skal styrke respekten for det gamle akademiske forums manerer.

Er der et videre perspektiv her, for kristne mennesker? Ja — avgjort. Kristent tålmod og kristen saktmodighet har vært et farlig påskudd til så mangt: Kristne mennesker kunne sørgelig ofte trengt adskillig mer av den harme på de svakes og fattiges og undertryktes vegne som Evangelietts menneskesyn burde inngi dem. Religion har, altfor ofte og altfor mange steder, vært «opium for folket». Protesten, også når den er så bitter og urettferdig som den var i München, er alltid en utfordring til vår kristne samvittighet. Men i det harde, nådeløse pokerspill som dagens politikk utvikler seg til, må visst kristne mennesker mobilisere et visst mot til å være naive, til å satse i det lengste på kontakt og artikuleret samtale — uansett. Om Johannes XXIII fortelles det, at da han engang møtte en kirkefiendtlig politiker som kaldt bemerket: «Våre livssyn er jo vidt forskjellige!», ganske rolig svarte: «Å — er det ikke annet som skiller oss?» Hans fire år i Vatikanet betød mer enn et århundre.

HRM.

KIRKEN OG GANDHIS

IKKE-VOLD PRINSIPPET I DAGENS

I vår tid er de kristne — både på grunn av begivenhetenes press og på grunn av visse åndsstrømninger fra de ikke-kristne religioner, blant annet de indiske — blitt tvunget til å ta spørsmålet om Bergprekenens egentlige rekkevidde opp til fornyet overveielse. Kan man slå seg til ro med at disse Kristi ord bare har et rent individualistisk sikte? Har de ikke også noe å si oss om det sosiale og det politiske liv? En hel del kristne begynner i dag å mene at de har det. Det blir vanskeligere og vanskeligere for dem å innse hvordan man på den ene side kan bekjenne seg til Kristus som verdens og historiens Herre, og på den andre side kan hevde at vold er det eneste som er istand til å påvirke historiens gang, at evangeliets krav bare vil skape kaos og ennå større urettferdighet hvis man anvender dem på samfunnslivet.

Pater Martin Drouzy har i siste hefte av *And og Liv*-serien fra Pauluskretsens Forlag i København skrevet en artikkel om disse ting som vi gjengir i utdrag. Den skulle ha interesse for mange:

«Kirken er — med sin oppgave for øye, til enhver tid forpliktet til å granske tidens tegn og tyde dem i evangeliets lys. På den måten vil de kunne svare på menneskenes stadig tilbakevendende spørsmål om hva som er meningen med det nåværende og det kommende liv og om det innbyrdes forhold mellom dem...» (Pastoral-konstitusjonen om Kirken i verden av i dag.) Blant disse tegn som vi altså er blitt oppfordret til å granske er det særlig ett som blir tydelig for dem som følger med i den politiske utvikling i verden. Det er den større og større gjenklang Gandhis lære om *ahimsa* for tiden finner i mange kristne og ikke-kristne kretser. Gandhi definerer selv dette begrep som «et nei til enhver tanke og især enhver handling som kan volde noen levende skapning fortred.» Det er helt paradoksalt at det er gjennom en ikke-kristen religion at de kristne på ny skal finne tilbake til visse evangeliske verdier som lenge har vært glemt. Men også det er et tidens tegn.

Det kan nemlig ikke være noen som helst tvil om at Gandhis *ahimsa*-lære i det vesentlige svarer til den

evangeliske forkynnelse av *saktmodigheten*. Dette danske ord svarer til det greske ord *praüs* som Matteus benytter tre ganger i sitt evangelium og som Peter bruker en gang i sitt første brev. For Matteus er en *praüs* et menneske som ikke blir vred på andre og som ikke prøver å tvinge gjennom sine rettigheter med vold. Et slikt menneske er den «saktmodige» eller — for å bruke et mer moderne uttrykk som dessverre har en litt negativ klang — tilhengeren av ikke-volds-prinsippet.

Dette siste uttrykk lyder jo nemlig alt for negativt. Det kan lett gi inntrykk av at ikke-vold er det samme som å ta avstand fra alt som heter kamp og forsiktig unndra seg enhver form for konflikt. intet kunne være mer galt enn dette. Gandhi har sagt: «Hvis feighet er det eneste alternativ til vold, så vil jeg velge vold». Den saktmodige kryper ikke i skjul mens hele verden står i brann. Og han er heller ikke et menneske som unndrar seg konfliktene og opprettholder en rent passiv innstilling — han er bare et menneske som tar avstand fra den brutale anvendelse av makt.

Dette kan ved første øyekast virke såre enkelt. Men i virkeligheten er det slett ikke lett. Man kan i hvert fall ikke komme utenom at det er en innstilling som er de fleste mennesker — selv de kristne — temmelig fremmed. Står vi først midt i en konflikt — og hvem av oss kan si at han aldri gjør det? — er det en helt annen holdning vi pleier å innta. Alt etter situasjon og temperament reagerer vi på fire forskjellige måter:

Den første reaksjon går ut på ikke å blande seg i konflikten... Vi foretrekker å være nøytrale. Saken angår oss ikke...

Den andre reaksjon går ut på tapert å delta i slagmålet og gjengjelde slag med slag — helst to mot ett, hvis det lar seg gjøre.

Den tredje reaksjon er å løpe sin vei.

Og den fjerde består i å falle på kne, rekke armene i været og be om nåde. Kort sagt: man overgir seg.

Men foruten disse fire måter å reagere på er det en femte som vi sjelden regner med. Det er den heter saktmodighet og ikke-vold. Og den må ikke forveksles med de øvrige —

ja, hva mer er: den utelukker dem totalt. Den saktmodige kan hverken forbli nøytral, delta i slagmålet, flykte fra det eller overgi seg.

Hva gjør han så? Man kan bare åpne evangeliene, så får man vite det. Allerede de første sidene i det første evangeliet lærer oss hva det har å si om selvforsvar, om straff til forbrytere, om fedrelandets ære, om beskyttelsen av den kristne sivilisasjon og om alle de øvrige blendende argumenter som vi pleier å fremføre til forsvar for den «rettferdige krig». Hva står det så i evangeliene? «Hvis noen slår deg på det høyre kinn, så vend det andre til.» «Hvis noen vil ta din kjortel, så la ham også få kappen.» «Hvis noen tvinger deg til å følge seg en mils vei, så gå to mil med ham.» Det er hva evangeliet forkynner oss, det sier at dette er den holdning som kjennetegner en kristen og gjør at man gjenkjenner ham blant tusen andre.

«Hvis dere elsker dem som elsker dere, hva lønn får dere så? Og hvis dere bare hilser på deres brødre, hva rikdom er det i det? Og hvis dere låner noe til en som dere venter vil betale tilbake, hva takk kan dere vente for det? Gjør ikke hedningene det samme?»

Hvis vi derimot lar våre fiender forfølge oss uten å gjøre gjengjeld, reagerer vi altså som kristne — en reaksjon som er så uhørt, så original og så dristig at folk rundt oss fullstendig ville miste målet hvis vi handlet etter den.

Pater Drouzy minner om at det er en enkelt grunn til at vi skal handle på denne måten: Vi er klar over at vår fiende ikke er et dyr, men et menneske. Han er et menneske, fullstendig som oss selv. Og er han et menneske, må rettferdighetens ånd naturligvis bo i ham såvel som i oss. Rettferdighetens ånd er nemlig til stede i ethvert menneske, fordi alle mennesker er skapt i Guds bilde. Liksom Gud er usammensatt, er rettferdigheten også usammensatt. Pater Drouzy fortsetter:

Hele ikke-volds-prinsippet hviler på den overbevisning at det eksisterer en rettferdighet som må være like så selvfølgelig og like så umiddelbart innlysende som at to og to er fire...

«AHIMSA»

SITUASJON

Og denne soleklare rettferdighet har i seg en slik moralsk kraft at den overgår alle andre krefter. Altså behøver man ikke å bruke fysiske krefter for å forsvare den. Man behøver bare å bruke vold når det dreier seg om urettferdige saker og tvilsomme anliggender. En slik hjelp har rettferdigheten ikke bruk for. En eller annen har engang sagt: «Man har alt for lenge brukt løgnen i villfarelsens tjeneste. Nå er det på tide å begynne å bruke den i sannhetens tjeneste». Men på samme måte som man ikke kan bruke løgn i sannhetens tjeneste, kan man heller ikke bruke den urettferdighet som uvegerlig knytter seg til voldshandlinger, i rettferdighetens tjeneste.

Hvordan skal man forklare at det finnes onde mennesker, hvis det er sant at rettferdigheten bor i ethvert menneske? Det gjør det i virkeligheten heller ikke — i hvert fall er det ingen som er onde i egne øyne. Alle mennesker arbeider og kjemper på hver sin måte for rettferdigheten — alle mennesker streber etter det gode. I hvert fall hevder de alle sammen at de gjør det... Hvem er så denne «forbryter», dette skrekkelige menneske som berøver meg min formue, tramper på mine rettigheter eller ønsker min og mine kjæres død? Ja, hvem er han? Han er bare et menneske som tar feil.

Det er av helt avgjørende betydning å bli klar over dette. Her skapes nemlig det grunnlag som gjør at ikke-volds-prinsippet overhodet har en mening og at saktmodigheten har en så paradoksal innflytelse. Den første konsekvens av denne viktige oppdagelse er at jeg ikke har noen berettiget grunn til å hate min fiende. Den annen konsekvens er at det er min første og absolutte plikt å bringe ham ut av villfarelsen. Den tredje konsekvens er at min oppgave altså på forhånd er gitt. Den består simpelthen i å fjerne alle de motiver som tjener til å rettferdiggjøre mine fiende i hans egne øyne, men som i virkeligheten forblinder ham. Det er min oppgave å ta fra ham alle falske påskudd så han kan stå ensom overfor sin samvittighet. Til syvende og sist vil sannheten nemlig likevel seire over ham. Det vet jeg. Og det tror jeg på.

Hjemløse ofre for raseurolighetene, nedbrente hus og brutalitet: blant annet i deres verden prøves ikke-vold prinsippet i dag.

Dette er sakens kjerne, sier pater Drouzy: Formålet med å handle etter ikke-volds-prinsippet er at motstanderen skal omvende seg, at han fra å være en fiende blir en venn, at han forvandles fra urettferdig til rettferdig, fra en tyrann til en upartisk og edelmodig forvalter. Innstillingen bygger på den overbevisning at det er to krefter i verden, sverdets og åndens, og at åndens makt alltid vil være sterkere enn sverdets...

Men for å nå et slikt resultat, må jeg engang for alle... nekte å gjøre som min motstander, nekte å bruke de samme våpen som han. Jeg må sette åndens kraft opp mot sverdets. Og jeg må besvare hat med kjærlighet... Jeg må for min del for enhver

pris gå utenom alle de voldshandlinger, krenkelser og intriger som jeg beklager meg over hos andre. Ingen askese er vanskeligere og mer effektiv enn denne.

På slutten av artikkelen omtaler han ellers Konsilets og biskopenes ord: «Vi kan ikke unnlate å påskjønne innsatsen til de mennesker som avstår fra å hevde deres rett ved hjelp av voldsmidler og i stedet benytter seg av en form for forsvar som også står til rådighet for de svakere...»

Teksten er fremdeles tilbakeholdende, sier han. Men den kristne samvittighet har begynt å våkne etter en alt for lang søvn:

Fra eskalation til eskalation har ut-

(Forts. side 91)

BLIKK på TIDEN

VI BELASTEDE

■ Sjefen for vårt kirke- og undervisningsdepartement har ikke bare med de to nevnte saksområder å gjøre. Han er også kulturminister. Det var vel særlig med tanke på denne side av statsråd Kjell Bondeviks ansvarsområde at den politiske opposisjon lanserte uttrykket «livssynsbelastet» om nettopp denne statsråden — det virker ikke akkurat gjennomtenkt å gjøre folkevalgte politikeres livssyn til en «belastning». I «Verdens Gang» brøt pastor Sverre Riisøen nylig en lanse for den ofte plagede statsråd («Vi er alle livssynsbelastet» — kronikk 11. mars). Ikke desto mindre ser han det problematiske ved en mer eller mindre pietistisk inspirert kulturpolitikk i sin alminnelighet. Hvis livssynet hos adskillige norske kristne kan bli oppfattet som «belastning», har det kanskje tross alt en og annen grunn i den formalismen som vekkelses-kristendommen lett kan stivne i, når åndens barometer ikke lenger står på storm:

«Pietismen søkte mot en fornyelse av fromhetslivet, rettet mot ortodoksiens golde bokstavyrkelse. Retningen utartet til et rigorøst dydighets-seremoniell. Skarpe skillelinjer ble trukket opp mellom det tillatte og det forbudte. Det som Skriften kaller det ene nødvendige ble nær sagt det eneste nødvendige. Kravet til frelsesvisshet fremmet en sjeelig tilstand vi med et noe upresist uttrykk kan definere som kulturangst. Denne verden, som angivelig Gud elsker, ligger i det onde. Det universelle i kristent fellesskap ble strammet inn til det lokale brodersamfunn. Typisk er denne salmestrofe:

*Hvor salig er den lille flokk
som Jesus kjennes ved.
I ham som Frelser har den nok...
nå og i evighet.*

Det vil ta lang tid før folk flest lærer seg til å skjelne mellom kristendommen som genuin åndsmakt og det formvesen den forveksles med. Her melder pendelloven seg. Idealet synes i stigende grad å være dette: Jo, mer anonymt et menneske er i sitt livssyn, desto rikere står det rustet for å kunne praktisere en forbilledlig fordomsfrihet. Øyensynlig er det en åndelig luksus å gjøre seg opp en klar mening om hva som er rett for å kunne ta standpunkt til hva som er galt. Men da spøker verdinihilismen. Det har den gjort lenge.»

Riisøen mer enn antyder, at når mange her i landet forestiller seg, at «jo mer anonymt et menneske er i sitt livssyn, desto rikere står det rustet for å kunne praktisere en forbilledlig fordomsfrihet», så er det i reaksjon mot kristelig formalisme. Det er i hvert fall ingen ufarlig oppfatning. Hvis det blir en uterlighet, eller en åndelig luksus, å ha avgjorte meninger om at noe er ondt og noe er godt, ligger den alminnelige verdifornektelse prinsipielt like om hjørnet. Det ble et blodig eventyr da den ble satt i politisk system, og det er bare 25 år siden.

Virkeligheten er vel foreløpig snarere den, at andres livssyn utfordrer de fleste av oss, ikke fordi de er livssyn, men fordi de er andre livssyn enn vårt eget. Her kommer toleransekravet inn, også for kristne mennesker:

«Vi er alle livssynsbelastet. Når ordet får en særlig famøs valør i forbindelse med kristne menneskers forhold til kunst og kultur, så beror det på at et grunnlagt standpunkt blir tolket som et doktrinært standpunkt. Men, meget av den følelsen av forvirring vi sliter med, har sin årsak i at arkeologiske modeller av kristne livstyper blir kjærkomne monstra å ty til i kulturdebatten.

Forøvrig er det min mening at ingen er mer livssynbelastet enn den som intet livssyn har. Den brede vei har ingen grøftekanter. Den går fra nullpunkt til nullpunkt.»

PRAHA — MED BLÅ ØYNE

■ Den selvsamme statsråd har også vært i våre tanker nylig, i en annen sammenheng, som kanskje allikevel ikke er så helt anderledes. Overfor den eksplosjons-artede liberalisering som nå tydeligvis trekker opp i Tsjekkoslovakia, minnes vi at statsråd Kjell Bondevik avla et offisielt besøk i Praha tidligere i år, da landet ennå lå nokså stramt på den gamle stalinistiske linje. Det skal så menn ikke bebreides ham. Men minnes vi ikke feil, kunne han ved hjemkomsten fortelle pressen om det gode forhold mellom staten og kirken, i president Novotnys folkerepublikk. «Kirken»? Vi trodde Tsjekkoslovakia hadde ca. 10 millioner katolikker og 1 million protestanter. Så vidt vi vet er Prahas erkebiskop, Josef Beran fremdeles tvangsfordrevet og landsforvist, etter 13 år i politisk fengsel og internering. Skal vi videre tro våre informasjoner, søker staten dernede effektivt og håndfast å avvikle den katolske presteutdannelse over en tyve-års-periode. Ca. 1 500 katolske prester er fengslet, ifølge den engelske ukeavisen «Catholic Herald», som bygger på «sikre kilder i Praha». Men disse opplysningene kunne vel statsråd Bondevik vanskelig ventes å få i et kommunistisk kulturministerium, hos en «kollega» som han kanskje burde møtt med litt mer kritikk?

«Catholic Herald» skriver også:

«I fjor var bare 19 prester utdannet ved de to ennå åpne presteseminarer (hvor staten begrenser elevtallet). Før kommunistenes maktovertagelse ble mellom 300 og 400 prester ordinert hvert år. Biskop Hlough av Budejovice er innlagt på et aldershjem etter elleve års fengsling, og hindres i å fungere som biskop. Prester får ingen adgang til å undervise i religion i det statlig ledede skoleverket. To kvinner tillates å undervise de 500 barn som er innskrevet til katekisme-undervisning — før krigen var tallet 200 000 barn.»

Er det dette statsråden forstår ved et godt forhold stat—kirke? Han — av alle? Eller kan det tenkes at statsråden med den

Hvem snakket han egentlig med?

tsjekkoslovakiske kirke mente bare det protestantiske mindretall? I så fall røber det både et kirkesyn og et kultursyn som nok med fordel kan utvides noe. I hvert fall under representasjonsreiser til land, hvor såvel kristelige som andre menneskers borgerlige frihet er så pass alvorlig truet, at det i disse dager har bragt det i en alvorlig krisesituasjon.

NYANSER

■ Urett mot en tidligere kirkestatsråd, Lars Moen, korrigerer avisen «Vårt Land» (24. februar), på oppfordring fra stortingsmann Trygve Bratteli. I en redaksjonell leder (som vi siterte i «St. Olav» 27. januar i år) skrev avisen at Lars Moen «ikke engang var medlem av statskirken». Det var han, og avisen beklager sin slip of the pen. Opplysninger skal være eksakte, så beriktigelsen er velkommen. Men vi kan jo tenke oss årsaken til akkurat denne erindringsforskyvningen: Lars Moen uttalte, etter sin statsrådstid, i et intervju som vakte oppsikt, at han var «fritenker», og uttrykte der svært lite varme følelser for geistligheten. Tanken var med andre ord nærliggende at han sto utenfor kirken. Burde kanskje faktisk være det?

■ Generalsekretæren i Kirkenes Verdensråd, dr. Eugene Carson Blake, viker ikke tilbake for å gi sine meninger klart og pointert uttrykk. I Helsinki uttalte han i forrige måned noen ord om de kristnes medansvar for menneskehetens enhet, som alternativ til dens selvødeleggelse — ord som neppe faller i alles smak. Han mener nemlig at det *haster* med kristen enhet, dersom vi skal leve opp til vår oppgave i den krise menneskeheten nå erfarer med livet i hendene:

«Det vil gå langsommere enn mange vil like, mens de mer konservative vil finne oss uansvarlig hastige. Fremdeles har vi brennende problemer å løse før vi kan nå frem til enhet mellom de kristne kirker. Når det gjelder samarbeidet med den katolske kirke, må vi være villige til å gå sammen for å fremme økonomisk rettferdighet og fred i verden. Studerer en Det annet vatikankonsils dokumenter og det som Kirkenes Verdensråd har utgitt, innser en at vi er enige i de viktigste av disse problemene».

I «Morgenbladet» (12. mars) har universitetslektor Peter Wilhelm Bøckman festet seg ved en annen intervju-uttalelse av dr. Blake, som han dypt beklager. «En kristen er sosialt radikal», skal generalsekretæren sa sagt — ja endog: «Den som tar Kristus alvorlig, blir radikal i sosiale spørsmål». Dette synes Bøckman er uansvarlig ordbruk, og et eksempel på hvordan selv sindige folk i dag angivelig faller for en motepreget politisk jargon, som fortrenger den kristne sosial-etiske saklighet:

«Det som må understrekes, er at den kristnes nye etiske forpliktethet overfor Guds vilje gjør ham *sosialt ansvarlig* overfor en verden med store problemer og sterke revolusjonære krefter. Denne sosiale ansvarlighet gjør den kristne fri og forpliktet til å påtale overgrep både til «høyre» og til «venstre» — og fri til å gå inn for sosial-etiske målsetninger som er til menneskenes beste, enten de faller sammen med de «radikale» eller de «konservative» standpunkter. Den ensidige rose-maling av «radikalismen», tydeligvis bl. a. motivert av visse kirkers redsel for ikke å være «på høyde med tiden», er ikke bare kortsynt og ensidig. Den er ofte direkte i strid med den kristne etikks grunnleggende forpliktelse: hensynet til menneskets verd, frihet og velferd, til samfunnets stabilitet og funksjoner, og til menneskenes fellesskap med medmennesker og med Gud.

Den kristne sosial-etiske holdning må være bestemt ut fra disse kriterier — ikke ut fra motebestemte slagord. *Sosial ansvarlighet*, ikke sosial radikalisme, er det riktige motto for den kristnes sosial-etiske holdning».

Vel. Men denne teoretisk finslipte sannhet må settes i et livsnært forhold til den politiske virkelighet, og de kristnes faktiske holdning til den. Det er, som vel også universitetslektoren vet, en ille kompromittert og kompromitterende holdning. Og så i det overveiende konservativt tenkende kirke- og kristenfolk ute og hjemme finnes der sørgelig ofte en utbredt «dobbeltmoral». Konkret: «Misjon bak jernteppet» — men uvitenhet eller litt for robuste nerver over hva der finnes av etablert vold og utbytning i for eksempel Sør-Amerikas «frie» verden. Overgrepene skal påtales, skriver Bøckman, både til «høyre» og til «venstre». Visst så. Men dr. Blake har kanskje simpelthen konstatert hvor ofte kristne mennesker fremdeles, nokså ubesværet, avfinder seg med enveiskjøringen i sin «sosiale ansvarlighet»?

■ Et friskt og åpent intervju bringer «Aftenposten» (2. mars) med lederen for det praktisk-teologiske seminar ved Universitetet, rektor Stephan Tschudi. Mangt av det han gir uttrykk for, tyder på at oppgaven å skulle gi unge teologer en sjanse til å eksistere i 1970-årenes samfunn og tiden som følger, er en sunn og streng skole i virkelighetsnærhet. Rektoren registrerer, så vidt vi kan se, tidens utfordringer til kirken både realistisk og uimponert, men avgjort så villig til å gå dem i møte og lære av dem, som en kirkens mann bør være. Ikke alle er så villige. Av og til får en, over jammeren på enkelte kristelige hold, det inntrykk at Guds frykt er mer frykt enn noe annet — en grunnleggende angst for omstillinger som følger av selve kirkens oppdrag til verden av i dag. Der er ikke noe spesielt kristelig ved den angsten. Den dementerer tvert om noe dynamisk og tillitsfullt som også hører til enhver levende kristendoms vesen:

«— Forsiktigheten er vår kirkes ulykke. Det gjelder å holde seg til det trygge og anerkjente. Norske kirkeledere gjør seg bemerket i internasjonal sammenheng som påpasselige vakt-hunder. Det gjelder å holde alt nytt på avstand. «Det er en fare med det,» heter det til stadighet. Og dette er vel omtrent det bedrøveligste motto man kan tenke seg. Det skjer meget ute i verden i dag, ikke minst når det gjelder kirkens holdning til aktuelle saker. Og det kan noteres en markert vilje til å bryte ut av isolasjonen og innadvendtheten med nye tanker både når det gjelder teologi og praktisk kirkeliv. Her vokser frem en ny holdning, en villighet til å ta imot kritikk, være solidarisk med «de utenforstående», gå inn i samtale, uten å komme med ferdige løsninger.

— Men det er vel en kjensgjerning at «det er en fare ved alt dette?»

— Frykten for nye teologiske tanker, for katolikker og jeg vet ikke hva — er et fattigdomstegn. Alt dette blir det advart mot. Men det som trengs i dag er dristighet. Selvsagt er det farer. Men det farligste er å bli liggende i en bakevje. Jeg tror at norske kirkeledere er for opptatt av det innbyrdes forhold mellom retninger og maktgrupperinger innen kirken. Det ville være smertelig, men sunt om man hurtigst mulig ble klar over hva folk mener om dem».

Særlig tanke har rektor Tschudi for den kristne ungdommen i Norge, hvis heller ikke *ungdommen* har oppbruddets krefter og energi, hvilken vei tar det så med kristenlivet her i landet? «Aftenposten»s kyndige intervjuer Harald Stene Dehlin sier det slik:

«Stephan Tschudi er nok ingen kirkelig «maoist», men han beklager oppriktig at den «kristelige konservatisme» fremdeles har et så sterkt tak i en stor del av kirkens ungdom:

— Denne travle opptatthet med «å bli bevart», denne frykt-somme verdensflukt, denne krampaktige fastholden ved tidligere vekkelsestidens metoder og konvensjoner! Nedslående er det, konstaterer Stephan Tschudi.

— Sporene skremmer. Det sies at så mange av dem som søker «selskap med verden» mister troen?

— Det er et stort spørsmål om de noensinne har hatt troen. De har levet i et beskyttet miljø, et miljø som har holdt dem fast og farvet dem så sterkt at de har gått for å være troende uten tro. De helliges samfunn har for dem vært et sosiologisk fangenskap.

— Kan De forklare nærmere hva et religiøst-sosiologisk fangenskap er?

— Det å være ensidig opptatt av dette å vite hva de andre kommer til å gjøre, og vite hva de andre venter at jeg skal gjøre. Mange lar seg dominere av dette og innbiller seg at denne tvang er tro. Men tro er ikke å støtte seg til et sosialt mønster eller å akseptere et sett mer eller mindre absurde meninger. En levende tro er noe langt mer dynamisk og livskraftig».

Det er visst ord vi alle kan ta til oss.

Frater Candidus.

DEN NYE HOLLANDSKE KATEKISMEN

Herr Redaktør.

Bladet St. Olav skulle være mer tilbakeholdende med sin lovprisning av «Den nye katekisme». I dens nåværende form vil den sikkert ikke bli utgitt i fremtiden. Den hollandske kardinal Alfrink beklaget i Osservatore Romano (2. nov.) at den engelske oversettelse var blitt publisert uten hans samtykke. Biskopen av Burlington hadde nok gitt sitt «Imprimatur», men trukket det tilbake før publikasjonen. Den nåværende engelske oversettelse har altså ingen kirkelig godkjennelse.

Det er etterhvert blitt klart at kardinalkommisjonen hadde meget å innvende mot katekismen. Rapporten, som er på 33 sider, krever en lang rekke forandringer. Det dreier seg om 50 punkter: 32 om underordnede spørsmål og 18 om viktige spørsmål, så som jomfrufødselen, arvesynden, livet etter døden, fødselsreguleringen. De hollandske biskoper hadde allerede selv foreslått forskjellige forandringer. Men kardinalkommisjonen går lenger.

J. van der Burg.

ØST-EUROPA

Herr Redaktør.

Frater Candidus förefaller mig vara långtifrån «candidus» i sitt omnämnande av mina östeuropeiska artiklar. Den som läser hans kommentar utan att ha läst artiklarna måste få en helt vilseledande uppfattning. Ingen samvetsgrann läsare — jag hyste illusionen att frater Candidus var en sådan — torde kunna beteckna min skildring som «extremt välvillig» gentemot statsmakten i dessa länder. Frater Candidus påstående att jag tar sorglöst på «den icke oväsentliga

detaljen» att denna statsmakt är totalitär kan inte betyda något annat än att han läst slarvigt innantill; i mina artiklar har jag skrivit sida upp och sida ned om detta faktum och om den «splittringens teknik» som förgiftar livet i det totalitära samhället.

Slutligen tar frater Candidus till ett inte särskilt nobelt men desto mer beprövat grepp för att förklara att jag överhuvudtaget vågar se någonting positivt även i dessa länder: jag är ju välfärdssvensk och måste alltså vara mindre vetande om vad politiskt förtryck vill säga. Tydligt har det i hastigheten undgått honom att jag, väl medveten om min begränsning härvidlag, uttryckligen i allt väsentligt hållit mig till omdömen som avgivits av de människor jag mött och intervjuat — inalles betydligt över hundra. Det är deras synpunkter jag refererar, ytterst sällan mina egna. Det är deras mångåriga erfarenhet, inte min fåkunnighet, som frater Candidus borde ha ställt upp emot de biskopar vilkas klokhet han prisar.

Gunnel Vallquist.

VIETNAM

Herr Redaktør.

På lederplass i St. Olav nr. 4/68 har De anbragt et fotografi som angivelig viser Saigons politisjef iferd med å skyte en bakbundet Vietcongfange, fordi han ikke ville «svare». Noe annet er ikke opplyst om hendelsen eller bakgrunnen for «standretten».

I tilslutning til fotografiet påpeker ikke desto mindre redaktøren «at det er vår enkle plikt som kristne å ta stilling til denne episoden og tusener av andre tragedier i Vietnamkrigen».

Jeg antar at alle kristne i likhet med meg selv er dypt rystet og fortvilet over alle de redsler som følger i en borgerkrigs spor, og at vi alle mer enn gjerne vil gjøre vår plikt og handle i overensstemmelse med vår samvittighet og «den

overbevisning og tro» som slike episoder gir grunnlag for.

Av lederen synes å fremgå at den «handling» som skal lette vår samvittighet innskrenker seg til, at vi hver for oss skal ta stilling for eller imot amerikanernes engasjement i Vietnam og offentlig gi uttrykk for vår mening.

Jeg tror redaksjonens opplegg tilrettelegger et uttallig spinkelt grunnlag for en slik stillingtagen. Hverken pressefotografier av enkeltepisoder på amerikanernes side av frontlinjen eller verbale skildringer av Vietcongs draps- og terrorvirksomhet på den annen side, kan gi oss særlig hjelp i så henseende.

Heller ikke kan det mest inderlige ønske om snarlig fred rettferdiggjøre et krav til president Johnson om å slutte en fred som ikke sikrer Syd-Vietnameserne de elementære menneskerettigheter som presidenten og hans forgjengere har garantert dem.

Det er dette fundamentale forhold anti-Amerika-demonstrantene konsekvent tåkelegger, og det er her alle som — i beste mening — vil presse president Johnson til en fredsslutning på Ho Chi Minhs betingelser, vil kunne få sine største samvittighetskvaler.

Det vil nemlig neppe lykkes dem å unnskyldes seg med at de, da de la dette press på presidenten, var i god tro, når de senere blir konfrontert med de løftebrudd og de redsler som alltid følger en fredsslutning med kommunister, hvis ikke denne sikres med makt. Og hvem skal representere denne «makt», når amerikanerne med et lettelsens sukk har trukket seg ut av Vietnam? Kanskje U Thant og F.N.?

Vi vet nemlig fra før hvorledes en kommunistisk maktovertagelse arter seg. Ikke alt — for hvis det i noe tilfelle kan tales om «Crime of Silence» så er det bak jern- eller bambusteppene — men mer enn tilstrekkelig. Og vi bør vel også vite nok nå om F.N.'s (og for den saks skyld også Pavens) evneløshet når det gjelder å beskytte minoritetene bak «teppene», til at vi bør kunne ane den skjebne som venter hundretusener av kristne, «når teppet faller».

Den mann som mer enn noen annen kunne være fristet til å lukke øynene for disse følger av en hestehandel med Ho Chi Minh, er president Johnson. Når han ikke gjør det, er det fordi han har ansvaret og følger seg tvunget til å handle i overensstemmelse med sin samvittighet. En mann hvis ord både vietnameserne og

FASTEPRAKSIS - DE GAMLE - -

vi kan stole på. Det minste vi i vår — foreløbig — trygge avstand fra krigen og ansvaret kan gjøre, er ikke å hjelpe presidentens hensynløse, politiske motstandere med å legge sten til hans byrde.

Kristiansand.

Ivar Vogt.

ANSVARET

Herr Redaktør.

I det jeg melder mig som en af de «almindelig, bra» (?) kristne, hvis mening om den ulykkelige krig i Vietnam efterlyses af Å. R. i nr. 4, beder jeg — skønt udlænding — om optagelse af følgende:

Det antydes i nævnte artikkel, at tavsheden skyldes, at man finder det lettest at skyde ansvaret til side, men mon ikke forklaringen for mange andre er den samme som for mig, nemlig at dette problem ikke synes os helt så enkelt, som det åbenbart tegner sig for Å. R. og de mange andre, der kræver ubetinget bombestop og amerikanerne ud af Vietnam, fordi ingen krig *nogensinde* er berettiget, men *altid kun* en frygtelig ulykke.

Hver gang jeg møder dette ræsonnement, rejser der sig omgaaende et bestemt spørsmål, nemlig, om det også var forkert (for at bruke et meget mildt udtryk), at Amerika greb ind i 2. verdenskrig og derved frelste både Norge og Danmark, ja, hele Vesteuropa, fra Hitlers og vel siden Stalins voldsregimente?

Burde U.S.A. dengang have overladt Europa til dets skæbne?

Jeg finder spørsmålet konsekvent og kan ikke se rettere, end at kun de, der ærligt kan svare «ja» dertil, med god

samvittighet nu kan gå ind for de nævnte krav til U.S.A.

For ca. 1 år siden sendte jeg et brev af tilsvarende indhold til Katolsk Ugeblad (nr. 1 og 5, 1967), men jeg synes ikke, at de svar, jeg fik, var *virkelige* svar på mit spørsmål, og derfor retter jeg det nu på givne foranledning til St. Olav, håbende på et klarere svar. Hvis dette ikke er et «Ja», nødes jeg til at spørge videre, hvori forskjellen mellom dengang og nu da ligger. Ligger den udelukkende deri, at atombomben siden dengang har vist os krigens yderste konsekvens, således at mennesker *efter Hiroshima* bør acceptere *ethvert* overfald og dets følger heller end prøve et forsvar — altså en krig?

Århus.

Inger Lange.

FASTE

Kjære pater Gerritsma!

Ad artikkelen i «St. Olav» (nr. 3) om fastepraksis. De skriver godt om den materielle forsakelse. Kan jeg få kommentere litt? Det er vårt eget, knøttlille, steinharde hjerte vi skal disiplinere i fastetiden. Kan vi *også* gi meget følelige resultater for våre fattige medmenneskers pengepunger, er det *fint*, og kan noen komme så langt at de heller ikke forsømmer ytre selvdisciplin, så er det også fint. Men det må bare ikke bli så ytre at vi f. eks. undergraver vår helse ved å unngå å spise vår helsekost og i hemmelighet soler oss i vår egen, presumptivt derav følgende hellighet — og nydelige, slanke linje! Undres på hva vår fattige bror tenker om slikt?

Kunne våre prester snarere hjelpe oss med følgende, nesten umulige oppgave: Tilgi fornærmelser, øse ut kjærlighet (bunnærlig), tåle kritikk (særlig den berettigede!), kjempe for å forbedre de av våre feil som mest plager andre (og kanskje minst oss selv) — utmerket fastepraksis. Samt å unne våre familiemedlemmer det pengeforbruk vi kritiserer med minst grunn. Lukke munnen for sladder og dom.

Tilbake til det med å ofre for de som er mer vanskelig stilt enn vi.

I våre hjem forblir sannsynligvis inakt under fasten våre diverse skatter: malerier, gulvtepper, bøker, plater, radioer, fotoapparater, musikkinstrumenter,

lysarmatur, gardiner, portierer, møbler, sengetepper, broderte duker, nydelig lin-tøy, fine klær og sko og pelsverk, — ting som representerer verdier tusen ganger større enn de små tiere vi faste-ofrer.

Kunne ikke våre prester — ved Guds hjelp — være så snille å hjelpe oss ved oppmuntring, formaning, råd og forbønn til å bli *så forsakende* at vi kvittet oss med en vesentlig del av dette, og *sørget* for at gevinsten kom våre fattige brødre *tilgode* — ikke ble spart opp til å nyttes av os selv — med blankpolert samvittighet — så fort som mulig like etter fasten.

Sasso, Italia.

Karin Sanavia.

DE GAMLE- ET ANNET SYN

Aslaug Jørgensen:

Den 27/1 skriver pater Rieber-Mohn i en leder om «De gamle i blant oss». Mange som har lest den artikkelen går muligens rundt og er brøstholdne fordi de ikke gir husrom til en gammel mor eller far. Jeg har gått og tenkt på det han skrev, mon tro om ikke pateren ser litt ensidig på problemet? Er det sikkert at det er slik en ideell løsning med tre generasjoner under ett tak? Kanskje på landet, hvor man kan bo sammen, men dog med litt avstand. Dette at barnebarna tyr til eldste generasjon som sitter der i sin visdom, milde og villige til å gi råd, det høres unektelig rørende ut, men hvordan arter det seg i praksis? Det ville interessere med en sosiologisk undersøkelse her. Det står i skriften, er det til og med ikke en del av vielsesritualet (?): «Derfor skal mannen forlate sin far og mor, og bo med sin hustru og de skal være ett». Det står ikke noe om at man skal gjøre en forandring siden og flytte tilbake igjen.

Gamle folk trenger ro, det får de ikke i en leilighet hvor barn i forskjellige aldre trekker sine jevnaldrende med inn. Det kan bli støvende pop-musikk og leking av gjemsel (det er ingen lydløs lek). Det kan vel også forekomme kontroverser mellom ektefeller, det er vel heller ikke så behagelig for et gammelt menneske å være vitne til.

(Forts. side 92)

DR. THEOL. J. VAN DER BURG 70 ÅR

En av bispedømmets mest markante skikkelser fyller onsdag 3. april 70 år: Sogneprest, dr. theol. J. van der Burg. Alle tre ledd må være med, hvert står for noen vesentlige trekk i hans bilde.

For å begynne med det siste, navnet. Fra et urkatolsk hjem bringer han rike tradisjoner med. Det har gjort ham sikker i hans egen adferd og gjort det mulig for ham å forme andre etter et vel prøvet mønster.

En grundig teologisk utdannelse i Rom herdet igjen hans nedarvede tro. Det var i en tid da teologien ennå var preget av forsvar — å gi det overleverte trofast videre — å være på vakt. Det samme syn preger også dr. teol. J. v. d. Burg's senere forfattervirksomhet. Han er ikke en mann som leter etter nye veier — etter dristige løsninger. Men han vil vite hva han tror og hvorfor. Hele hans forfatterskap går ut på å klarlegge dette. Man er alltid trygg hos ham. Få er belest som dr. v. d. Burg, det gjelder både oldkirkelig litteratur og debatten i lokalpressen, litteraturen omkring konsilet i Chalcedon og den siste publikasjon fra menighetsfakultetet. Hans egen personlighet spiller i diskusjonen ikke noen rolle. Det er saken, sannheten, Guds Ord, Kirken det kommer an på. Kommer de — etter hans mening — til kort kan hans penn slå gnister og ordene gjerne bli ledsaget av kraftige dunk i bord og prekestol. I årene løp har dr. teol. v. d. Burg skrevet en lang rekke bøker og mindre avhandlinger om teologiske emner. Ikke bare skrevet dem, men også fått dem spredt ut over landet og fått dem lest. En stor korrespondanse er etterhvert kommet istand mellom forfat-

teren og leserne. En hærskere misforståelser og fordommer har han utryddet.

Vi kan i forbindelse med hans forfattervirksomhet ikke dy oss for å sitere noen ord Odd Hølaas skrev etter hans første besøk hos Munch på Ekely: «Hans hjem var et verksted og intet annet enn et verksted». Der er dem som først måtte flytte noen digre kirkefedre fra stolen i prestegården før de selv fikk plass. Det har hendt at dr. v. d. Burg først måtte finne plass til noen murstenstykke folianter før et lite hjørne på skrivebordet ble fri, hvor han kunne fylle ut en giroblankett.

De som mener at dr. theol. v. d. Burg ikke er annet enn en verdensfjern bokorm tar dog fullstendig feil. Det første ledd i hans titulatur peker på det: «Sogneprest». Omsorg for mennesker har alltid vært den egentlige drivfjær i all hans gjøren og laten. Sjelesørger har han i alle årene vært frem for noe annet. Det kan både Oslo, Stavanger, Tromsø og Arendal vidne om. Overalt har hans virksomhet som sogneprest etterlatt seg tydelige spor. Her er det en skole, der et foreningslokale, der en ny prestegård eller en totalt fornyet kirke. Til hele denne byggevirkosomhet har han både selv, og ved å søke om hjelp i utlandet, bidratt helt vesentlig.

Den høyeste ære som kan times et menneske er at hans navn blir en del av folkloren, at man forteller historier om ham. Det vil garantere ham en viss udødelighet. Nettopp slik er det med pastor van der Burg. Det fortelles en masse historier om ham, sanne, mindre sanne og fritt oppdiktede. Men nesten alle er gode. Det vidner alltid om et markert og et godt menneske. Det er sogneprest dr. J. van der Burg. Vi gratulerer! G.

«LANDSFORRÆDERI»?

I Brno i Tsjekkoslovakia ble det i forrige måned åpnet en rettssak mot tre katolske prester, tiltalt for «landsforræderi»: Pater Tomas Melzer, og sogneprestene Alois Smejkal og Georg Lajpek, fra Znaim.

«Landsforræderiet» består i følge tiltalen i at de to sistnevnte prester, i forbindelse med turistreiser til Wien, flere ganger har besøkt klosteret Gethsemane i Rennweg i Wien, og der talt med pater Melzer om de kirkelige forhold i Tsjekkoslovakia. De har også mottatt religiøs litteratur, og ved hjemkomsten diskutert sine Wiener-inntrykk med studenter og katolske legfolk under private sammenkomster.

Klosteret Gethsemane i Wien rommer en tsjekkisk kongregasjon i eksil, og de tsjekkosllovakiske myndigheter har i over et år drevet en systematisk kampanje mot de fordrevne pater i alminnelighet og pater Tomas Meltzer («pater Felix») i særdeleshet, og advart tsjekkosllovakiske turister i Wien mot å besøke klosteret. Da disse advarsler åpenbart ikke har forhindret stor søkning, skal rettsinstansene nå gjøre det klart.

VAKRE LYS

Fra Maria-Laach klosteret i Tyskland har vi nå dåpslys, kr. 17.20, påskelys kr. 14.—, kort og bilder for påske, 1. kommunion etc., krusifiks og annen religiøs kunst.

Ekte bivaksllys kr. 2.05.

Alterlys i alle størrelser på bestilling.

Skriv, ring eller kom innom!

Åpent til kl. 16, lørdager til 14.

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersvn. 5, Oslo 1
Tlf. 20 72 48

Det er hygge i en
pakke Tiedemanns Gul
—fordi den smaker så godt!

NYHETER

Ti legmenn er viet til «eukaristiens embede» i stiftet Luz i Brasil med spesiell tillatelse fra Roma.

Deres oppdrag skal være å dele ut kommunionen i kirker og til syke i trakter hvor det hersker en alvorlig prestemangel. De ti ble hverken viet til prester eller diakoner og skal fortsette i sine yrker, de er bl. a. lærere, agronomer og tannleger. En av de nye «eukaristiens tjenere», statstjenestemannen Hermilo Ribeiro er 59 år og har tolv barn og tretten barnebarn, forteller KIT.

En million aborter er utført i Tsjekkoslovakia siden den nye abortlovgivningen trådte i kraft for 10 år siden, hevder «Czechoslovak Digest». De fleste skjer med henvisning til økonomiske eller sociale vanskeligheter.

IKKE VOLD - -

(Forts. fra side 85)

viklingen etterhånden ført oss ut i en situasjon som mange i dag betrakter som uløselig. Og i denne situasjon har evangeliets lys ennå ikke kunnet slå helt gjennom i en konsiltekst: den gamle «kristne» verden er ikke moden nok til å ta imot den.

Mennesker rundt omkring i verden har imidlertid nå begynt å våkne opp. Midt i en verden som bare er behersket av vold, vidner de om saktmodigheten.

25 ÅRS PRESTEJUBILEUM

Den 4. april feirer pater Hertman sitt 25 års prestejubileum. Han kan da se tilbake på 25 år av stor aktivitet i kirkens tjeneste. Etter presteavgivelsen studerte han ved universitetet i Louvain, Institut Catholique i Paris og i Freiburg. Denne utdannelsen ga ham den sikkerhet og styrke i sitt arbeid for kirkens enhet, som trengtes, særlig i den tid, da ordet ekumene ennå bare ble brukt av teologer. Fremdeles vidner instituttet «Åpen dør» i Delft i Holland og Fransiskus Sentrum i Bergen om hans interesse, aktivitet og initiativ på dette område. Han har utvilsomt også mange andre jern i ilden og han har klart å smi disse jern til tegn på ekume-

FASTEAKSJONEN

Erkebiskopen av Kampala i Uganda, Emmanuel K. Nsubuga har sendt en appell til nordiske katolikker om å få deres støtte i den pågående fasteaksjon for byggingen av en sykepleierskole i Nsambya. Erkebiskopen sier bl. a. dette: De 384 afrikanske pleierskene og 522 afrikanske jordmødrene som har fått sin utdanning på den gamle skolen i erkebispedømmet, kan underskrive at det er et sterkt behov for nye og utvidede klasserom. De gamle bygningene som ble reist for vel 40 år siden er halvveis ødelagt av klimaet og termittene. Erkebiskopen ber de nordiske katolikker om økonomisk hjelp til å reise en ny sykepleierskole.

nens vesen, kirkens sendelse till alle. Menighetsbladet «Broen», foreningene, «Flyktningevenner» og «Svalene» er slike tegn og alle som kjenner ham gjennom disse institusjoner eller personlig vil sikkert i takknemlighet ønske ham ennå mange arbeidsår i Norge og gratulere ham med dagen.

Speidernes aften

Lørdag 23. mars kl. 17 arrangerer Oslo 8. og 11. Oslo speidergrupper sin årlige underholdningsaften til inntekt for speiderarbeidet i våre menigheter i Oslo og Stabekk.

Arrangementet omfatter stort lotteri, tombola, aftentrekning, servering og opp treden av speidere.

I år skulle en særlig anbefaling av arrangementet være på sin plass da speiderne har besluttet at femti prosent av inntektene skal gå til fasteaksjonen: Ugandaprojektet

Tør vi tippe strykende loddsalg og fullt hus for speiderne? Både speidersaken og fasteaksjonen fortjener det.

Alle er hjertelig velkommen.

N.K.K.F.

Felles kommunion for N.K.K.F.s medlemmer tirsdag 26. mars under messen i St. Dominikus kirke kl. 18.30.

Styret.

Rejser under katolsk ledelse i 1968

Skt. Annæ Rejser.

9. april—16. april (påsken) FLY Rom. 8 dage 925 kr.

5. juli—19. juli FLY Rom—Sorrento. 15 dage 1275 kr.

29. sept.—13. okt. FLY Firenze—Assisi—Rom. 15 dage 1275 kr.

Program og alle opplysninger: lærerinne frøken Annie Rastrup, Amagerbrogade 45, 2300 København. Tlf. SU 86.

Pastor d'Auchamps Rejser.

7. juni—21. juni FLY Firenze—Assisi—Sienna. 15 dage 1275 kr. Ledere: Fru E. Schwartz og Pater Duclos.

5. juli—25. juli TOG Ravenna—Rom—Assisi. 21 dage 1375 kr. Ledere: Fru E. Schwartz og Pastor d'Auchamp — eventuelt individuell hjemreise.

13. sept.—27. sept. FLY Rom—Assisi. 15 dage 1275 kr. Leder: Pastor d'Auchamp.

Program og alle opplysninger: Revisor Schwartz og frue: Ø. Farimagsgade 18, 2100 København, eller Pastor d'Auchamp, Vandtaarnsvej 5, 2860 Søborg, tlf. 690301.

«Den nordiske Valfart med fly til Lourdes» — Bispedømmets pilgrimsreise.

27. juni—3. juli. 7 dage 880 kr. — særpris for syge (Asile Notre Dame): 725 kr. Gejstlig leder: Msgr. Knud Ballin. Læge og sygeplejesker følger de syge.

Program og alle opplysninger: Fru L. Samson, Barsehøj 25, 2900 Hellerup. Tlf. GE 6341. Eller Translatør Lerche Nielsen, Bredgade 69, 1260 København. Tlf. PA 2539.

«Bær hverandres byrder», Gal. 6, 2.

CARITAS

Oslo bispedømmes sosialarbeide.

Send din gave til:

CARITAS, Fagerborggt. 17, Oslo 3.

Telefon 69 30 15

Postgiro 202 088 - Bankgiro 40/42.696

Kontaktklubben for eldre og enslige

åpent hus hver onsdag kl. 11—15,
i Europahjemmet, Fagerborggt. 17 II,
Oslo 3.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo	
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke	} Arendal	
Lunden Kloster		
St. Elisabethsøstrenes	} Bergen	
Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.	} Tønsberg	
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke	} Trondheim	
Marias Minde		
St. Franciskusøstre-		
nes Moderhus		
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.		} Hønefoss
St. Mikael's Kirke		
St. Mikael's Prestegård		} Lillestrøm
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.	} Tromsø	
St. Magnus Kirke		
St. Magnus prestg.	} Trondheim	
St. Elisabeth Hosp.		
Vår Frue Kirke		
Bispegården		
St. Olavs Kirke,	} Tønsberg	
Bispegården		
St. Olavs kirke		
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinikk		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

DE GAMLE . . .

(Forts. fra side 89)

Efter min mening må målet være å skaffe nok moderne subsidierte leiligheter hvor de gamle kan bo godt og varmt og fremfor alt rimelig, så pensjonen strekker til. Så får man heller sende barna på besøk med små gaver, tegninger, en fin karakter i stileboken eller hva det nå kan være. Blir barna kjærlig mottatt, kommer de nok ofte igjen.

Vi må leve vårt eget liv vi i mellom-generasjonen også. Jeg kjenner flere som omsorgsfullt har pleiet sine gamle, og når de endelig blir alene og skal begynne å leve litt selv, er det nesten blitt pensjonsalder. Når det så ofte gjentas at en far kan forsørge 12 sønner men 12 sønner kan ikke forsørge én far, så vil ikke det si at utaknemlighet er en gjengs egen-skap. Men det er naturlig å gi det man har mottatt videre til neste generasjon.

Snakker man med eldre som bor i pensjonsleiligheter, later det til at de er fornøyd. Jeg har for eksempel en gammel

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Enherhauggt. 4 - Tlf. 67 23 83

Kontortid 11—13.

Alle dager unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSK BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i

Akersvn. 5, 1. etg. Tlf. 20 72 26

Menighetspleien

har midlertidig sitt kontor på St. Josephs
Institutt hver onsdag fra kl. 11—12.

Oslo Katolske Bibliotek

Akersvn. 5, Oslo - Tlf. 20 72 26

Åpent hver dag unntatt lørdag kl. 11-13.

Mandag—Onsdag—Fredag også fra kl.
17—19.

KATOLSK INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prosjekt.

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

slektning som bor på Oslo Hospitals hjem for eldre damer. Hun sier hun takker Gud hver dag fordi hun har det så godt. (Hun er riktignok ugift, de har ofte mindre krav til omgivelsene.) Hun har sitt eget rom med sine egne ting. Hver morgen kommer hushjelpen og gjør rent, alt tøy (Forts. neste side)

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 24. mars: Fjerde søndag i fasten (Lætaresøndag). Ev. Joh. 6, 1—15: Jesus metter de fem tusen på den andre siden av Galileasjøen.

MANDAG: «Riv ned dette tempelet, så skal jeg reise det igjen på tre dager.» Joh. 2, 13—21.

TIRSDAG: «På den tid, da det alt var midt i høytiden, gikk Jesus opp i tempelet og lærte.» Joh. 7, 14—21.

ONSDAG: «Når jeg blir helliggjort blant dere, skal jeg samle dere fra alle land . . .» Messens introitus.

TORS DAG: Den døde i Naim. Ev. Luk. 7, 11—16.

FREDAG: Evangeliet om Lasarus fra Betania. Joh. 11, 1—45.

LØRDAG: «Jeg er verdens lys, den som følger meg, vandrer ikke i mørket, men han skal ha livets lys.» Joh. 8, 12—20.

SØNDAG 31. mars: Første Pasjons-søndag. Kirken går inn i sorgen over den lidelse og død som venter Herren.

MANDAG: «Ennå en kort tid er jeg hos dere . . .» Joh. 7, 32—39.

TIRSDAG: «Verden kan ikke hate dere, men meg hater den fordi jeg vidner om at dens gjerninger er onde.» Joh. 7, 1—13.

ONSDAG: «På den tid ble festen for tempelvigslingen feiret i Jerusalem.» Joh. 10, 22—38.

TORS DAG: «Mange synder er tilgitt henne fordi hun har elsket meget, men den som får tilgitt lite, elsker lite.» Luk. 7, 36—50.

FREDAG: «På den tid kalte ypperste-prestene og fariserne rådet sammen . . .» Joh. 11, 47—54.

LØRDAG: «Timen er kommet da Menneskesønnen skal herliggjøres.» Joh. 12, 10—36.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 3. april: Messe i St. Olav kirke kl. 19.

Deretter samvær i foreningslokalet.
Frøken Randi Straith kåserer om inntrykk fra en reise i Russland.
Alle interesserte damer er velkomne.

blir vasket. Vil hun lage mat selv, kan hun det i et lite kjøkken hun deler med en annen, hun kan også få kjøpt ferdig middagsmat for 2 kr. dagen om det skulle passe bedre. Hun føler seg trygg, hun vet at skulle hun bli hjelpeløs, vil hun komme på pleieavdeling på samme sted. Denne trygghet føler sikkert ikke bestandig de eldre som bor hos sine barn. De gruer seg for alt som måtte komme, at sansene skal sløves, kreftene svinne og de bare skal bli til bry. Levealderen blir høyere og høyere, men riktig tragisk blir det først når ånden dør og kroppen lever og lever. For en belastning for den stak-

kars mellomgenerasjon det kan være. Og da kan man vel neppe synes det er så herlig for barnebarna som ser en bestefar f. eks. gå der som en tulling. En tidligere snill person kan bli både egoistisk og slem. Dette blir det inntrykket barnebarna sitter igjen med. Hvis så den gamle for alvor går i frø og begynner å væte seg som et spebarn, ja så leter man i de fleste tilfelle forgjeves etter en institusjon som kan ta imot en gammel til. Da begynner problemene for alvor å tårne seg opp for mellomgenerasjonen.

— — —
Nei, de gamles problem løses neppe

ved å gi oss alle en skrekk for aldershjemmene og ved å legge samvittighetspress på mellomgenerasjonen.

Hallvard Rieber-Mohn:

Jeg synes der er mye realistisk og sant i det *Aslaug Jørgensen* skriver, uten at det egentlig rokker ved hva jeg ga uttrykk for i min leder om de gamle. Disse er jo en meget stor og uensartet befolkningsgruppe. Det er klart at en kan ikke sette opp noe almengyldig livsmønster, de individuelle forskjeller og situasjonene er for varierende, fra én familie til en
(Forts. neste side)

HALDEN		
F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tif. 1844	<i>Halden-</i> <i>firmaer</i>	<i>Karl Knap</i> 1/2 Tif. 2710 Bygningsartikler - Rør og Maskinforretning Linoleum
OTTO ANONSEN Blikkenslager Tif 3439 - 3198	Glassmester OSKAR L. HANSEN Alt i glassarbeid, innramming og bilglass Tif. 2976	<i>Paul Johannesen</i> <i>Allt i ur og optik</i> TLF. 2011
HALDENS ARB. HANDELSFORENING Alt i gode varer i våre avdelinger	H. ANDERSEN Bok- og Papirhandel Storgt 24 HALDEN Tif. 2424	BERGEN
BERGEN		
BERGENS GJÆRDENEFABRIK A/S Montering av gjerdet Tif. 15 522 - 14 731	BRODERI SERVICE <i>Kunststopperiet «Special»</i> A. Nagell Olsen og R. Finne Telefon 15 892 BERGEN Torvlam. 1	
CARL HARTWIG A/S Utstyr for leger og sykehus	UR hos FINCKELSEN I Nygårdsgaten v/Eldorado og i Sletten Shopping Senter	 <i>Peter M.</i> KOLDERUP Strandgaten 60 Glass - Porselen - Stentøy
 DIDR. MEHN - ANDERSEN LEGE- og SYKEREKVISITER Bergen	MØHLENPRIS BAKERI S. Aakre Tif. 11 616	
KIM	Gode Bergens- firmaer	

DE GAMLE-

(Forts. fra forrige side)

annen. Når det gjelder gamle som mer eller mindre blir *pleie-pasienter* er saken for det første enkel for alle parter, de kan bare få den riktige omsorg i en dertil innrettet institusjon, en omsorg som overstiger vanlige familiers muligheter og ansvar. Selvfølgelig møter vi også gamle i aldershjemmene som er vel fornøyd med å være der — det skulle bare mangle. Jeg kan heller ikke skjønne hvordan de fleste yngre familier, slik som vår bolig-politikk er lagt opp, skulle kunne makte å beholde sine foreldre hos seg, selv når de ønsker det. Skyldfølelse i den forbindelse turde være ubegrunnet, der hvor det dreier seg om nødvendigheter. Disse nødvendigheter kan også være av psykologisk art — selvfølgelig.

Men det er *hoved-tendensen* i vår omsorg for de eldre det dreier seg om, dvs. den fremherskende status og livstype vi gir dem gjennom vår vedtatte sosialpolitikk og fremherskende mentalitet (den

førstnevnte er et uttrykk for og gjen-speiler den sistnevnte!) Det er *tilbudet* som er for trangt, slik at mange som *ønsker* å beholde de gamle i en tre-generasjons-familie nærmest stilles overfor en umulighet. Aldershjem, aldersleilighet, tre-generasjons-hus eller fellesbolig — det er fire muligheter som skulle dekke nær sagt alle behov. De foreligger bare ikke, for de aller fleste. Og i vårt tilsynelatende håpløse kappløp med den al-

minnelige boligmangel tar vi visst ikke noe bevisst hensyn til dem.

Jeg tror arkitekt *Olav Selvaag* har sett noe meget riktig når han skaper et vertikalt delt hus for tre generasjoners samliv. Egen inngang, leilighet, husholdning — fordelene for alle parter ved både nærheten og det egne privatlivets fred. Så vidt jeg vet er ikke denne løsningen akkurat prioritert i vår boligpolitikk — vi har visst aldri vært særlig oppmerksomme,

OSLO

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tifgr.adr.: RUSTFRIKNUT

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernb. Getzgate 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvøi 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen
TØYENGT. 2, Oslo

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

«KLAR»

Fåes i banker over hele landet

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

TÅSEN BOK OG PAPIR A/S

ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8

Tlf. 23 02 40

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Melitta
KAFFEFILTER

KAFFETRakter

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

her hjemme, på den dype sammenheng mellom menneskesyn, humanisme på den ene siden og arkitektur og boligpolitikk på den andre.

Men hva jeg først og fremst var ute efter i min leder var et *mentalt* problem: De gamle avskrives psykologisk. Umerkelig glir vi over i den oppfatning at også den friske alderdom er noe menneskelig «reduert» — hvilket er en misforståelse som visst bare kan oppstå der hvor en

tror at livslykken nær sagt er forbundet med ferdighet på ski. Våre unge bærer altfor ofte — særlig i sin sjeldne omgang med gamle — i høy grad preg av ufølsomhet for alderens verdighet og verdi, inntil den bevistløse mangel på hensyn og gode manerer. Det er det ikke alltid så lett å bebreide dem: Hvor skulle de ha det fra? Vi skal ikke idealisere de gamle. Men vi dyrker de unge litt for hektisk på de gamles bekostning, når vi betrakter

menneskelivet som helhet. Kraft, overskudd, muligheter og fremtid er *ikke* de eneste verdier i menneskene, heller ikke de viktigste, — de gamle har noen verdier som vi litt for lettsindig legger på hyllen. «Ærer de unge» skrev *Knut Hamsun* engang, før han selv ble en gammel og plaget mann som kunne trengt til litt mer hensyn og barmhjertighet enn han dessverre fikk.

Dét var mitt poeng.

BERGEN		
<p>FLYGEL - PIANO ORGELFABRIKK</p> <p><i>Jacob Knudsen</i></p> <p>Dan Hansensgt. 9</p>	<p><i>a.s. Vernöe & Gulbrandsen</i></p> <p>FOTOSERVICE - BERGEN</p>	
<p>Hos oss finner De alt i</p> <p>Undertøy - Sengeutstyr</p> <p>FABRIKUTSALGET A/S</p>		<p>JACOB L. BERSTAD</p> <p>Kontorutstyr</p> <p>Bergen - Oslo</p>
<p>Johan H.</p> <p>BENZON</p> <p>A/S</p> <p>En gros - Telefon 10 106</p>	<p><i>Bestikkmonstre som vekker beundring for sine eksklusive designs, vakre former og utførelse.</i></p> <p><i>Theodor Olsens Efff.</i></p> <p>JUVELER SMÅSTRANDGT 4</p> <p>SØLVVAREVERKSTED</p>	
<p>$\frac{1}{8}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel</p> <p>Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482</p> <p>BERGEN</p>	<p>Odd Kländerud</p> <p>RØRLEGGERFIRMA</p> <p>Kroken 8 Tlf. 15 682</p>	
<p><i>Eches Tørvarehandel</i></p> <p>NYGÅRDSGT. 19</p>	<p>HOPSDAL & DAHL A/S</p> <p>Aut. Installatør, Radio- og Utstysforretning</p> <p>TORNØEGÅRDEN - BERGEN</p>	<p>K. & J. SOLHEIM</p> <p>Kjøtt - Pålegg - Delikatesser</p> <p>Egen Pølsefabrikk</p> <p>Solheimgt. 25</p> <p>Tlf. 99 016 Bergen</p>
<p style="text-align: center;">ERLING KRAGE A/S</p> <p style="text-align: center;">PRYD- OG BRUKSKUNST</p> <p style="text-align: center;">Bergen</p> <p style="text-align: center;">Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»</p>		
<p>FORSIKRINGS-VEIELSKAPET</p> <p>VERTA</p> <p>STIFTET 1888</p> <p>SAMMENBLUTTET MED</p> <p>ÆOLUS OG <i>Bergens Brand</i></p>	<p>A/S MARGARINCENTRALEN</p>	<p>JOHAN AKSDAL A/S</p> <p>BERGEN</p> <p>«Karavane» Kaffe-Brenneri</p>
<p><i>Bergensmeieriet</i></p>		<p><i>Martens</i></p> <p>BRØD OG KAKER</p> <p>TIL HVERDAG OG FEST</p>

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontigent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

TORNEN I KJØDET

I adskillig hodeløs hets mot USA nå om stunder, kan det være berettiget å minne om, at den mest oppriktige, nærgående og intelligente kritikk av skjevheter ved det amerikanske samfunn besørger så menn amerikanerne ofte selv — her skiller de seg fordelaktig og overlegent ut fra noen av sine mest enøyde fiender. En rekke betydelige filmer vi har sett, kunne underbygge denne påstand — her skal snarere omtales et par som vi har i vente med det første på norske kinoer, som begge er betydelige, og som begge rører ved det ømtålige spørsmålet om de sortes situasjon.

«Natten var het» (*In the Heat of the Night*) er en sørstats-thriller av fint merke. I en søvnlign småby blir en av stedets kjente menn myrdet, og den lokale politimesteren (ypperlig spilt av *Rod Steiger*) har et problem på hendene som han ikke makter. Da hans folk sporer en utenbys neger på jernbanens venteværelse nattestider, sier det klikk i hans enkle hjerne: Det må være morderen. Den arresterte (*Sidney Poitier* — også med en fremragende skuespiller-prestasjon) er så langt fra å være morder at han tvert om er en politimann og mord-ekspert fra Nordstatene. Skildringen av hvordan han gjennom ydmykkelser som svir, ender med å overta og løse hele saken, er et velberegnet svøpeslag mot fordommene, uretten, selvtekten og dumheten hos rasehaterne i «The deep South». Det ikke bare rammer, men er ført med en innsikt og harme som røber en skarpsindig amerikansk forståelse av en amerikansk tragedie. *Norman Jewison* har skapt en film en husker, fordi den ikke bare er «spennende» (hva den også er), og glimrende fotografert, men fordi den er en anklage med mening. *Rod Steiger* ble for sin politimester innstilt til «Oscar»-prisen. *Poitier* burde vært det for sin rolle, det ville ikke blitt han første pris, som en av amerikansk films mest begavede og bevisste filmkunstnere.

Detektiven *SIDNEY POITIER* og politimesteren *ROD STEIGER* må mot sin vilje samarbeide i «Natten var het» (*In the Heat of the Night*), filmatiseringen av *John Balls* roman som er regissert av *Norman Jewison*.

I «Gjett hvem som kommer til middag» møter vi også *Sidney Poitier*. Han er en farvet lege, som på Havaii blir forelsket i en hvit pike. Hennes far er en avisredaktør med et liberalt syn på forholdet mellom farvet og hvit — men se: toleranse i spaltene er én ting, toleranse

i hjemmet og familien straks vanskeligere. Pikens mor handler ut fra sikrere instinker, også når det viser seg at den unge negerens foreldre likeledes har sine store betenkeligheter ved det planlagte ekteskap.

Det er *Stanley Kramer* som har skapt denne filmen, hans betydeligste arbeide siden «Narrenes skip». *William Rose*, som har stått for manuskriptet, er også en erfaren hånd i Hollywood, hittil mest på lystpillsiden. Hva som først og fremst gjør «Gjett hvem som kommer til middag» til en betydelig film, er *Spencer Tracy* og *Katharine Hepburn* i rollen som de hvite foreldrene, etter sigende et usedvanlig stykke karakter-spill. Det ble *Tracys* siste rolle, et verdig farvel for en fin og menneskelig skuespiller, angivelig innstilt til en posthum «Oscar»-pris — *Tracys* tredje. Det er dessuten den niende film hvor han spiller mot *Hepburn* — denne fugle-magre, grimme, aldrende og sensible skuespillerinnen, som utstråler en slik merkelig personlighetens kraft. Mange vil huske henne i store roller som misjonær-frøkenen i «Afrika-dronningen» (med *Humphrey Bogart*) og i *Eugene O'Neills* familie-tragedie «Lang dags ferd mot natt», hvor hun spilte en tragisk, narkoman hustru, så en husker det med en frysning.

Jo — Hollywood er ikke bare *glamour*, hovslag og pang-pang, men også menneskelighet, intelligens og idealitet.

brm.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., Bitten Sand, Helge Erik Solberg, Gunnar Magnus og Jan Cato Mollestad.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. 1/2 år. Utlandet kr. 30.

Annoser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.